

Norm för krav på Handhavande av släckutrustning och agerande vid brand

Version 1

Denna riktlinje är beslutad av SVEBRAs Norm- och certifieringskommitté och träder i kraft 2026-05-01

SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag är en samhällsnyttig förening för brandsäkerhetsföretag med en vision att göra samhället brandsäkrare.

Föreningen har till uppgift att höja statusen för systematiskt brandskyddsarbete och öka kvalitén på de tjänster som tillhandahålls i branschen genom att bistå med kompetensutveckling i form av certifiering, normer och riktlinjer, utbildning, information och rådgivning.

Innehåll

1	Bakgrund.....	3
2	Målgrupp	3
3	Syfte	3
4	Definitioner	4
5	Referenser.....	4
6	Avgränsningar	5
7	Tillämpning	5
8	Förkunskapskrav	5
9	Utbildningslängd och deltagare	5
10	Utbildningsmål.....	5
11	Innehåll.....	6
12	Krav	8

Handhavande av släckutrustning och agerande vid brand

1 Bakgrund

I Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3) står, mot bakgrund av bestämmelserna i 2 kap 2 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor, att det är skäligen att det för varje verksamhet bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA), och att detta dokumenteras. Dokumentationen av brandskyddet bör vara tillräcklig för att säkerställa underhåll och att skäliga brandskyddsåtgärder, både tekniska och organisatoriska, vidtas.

Här anges att skriftlig dokumentation bör göras över genomförd utbildning och övning.

I föreskriften AFS 2023:12 finns bestämmelser med preciserade krav för det systematiska arbetsmiljöarbetet utifrån arbetsmiljölagen (1977:1160), arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) Föreskriften anger att arbetsgivaren ska se till att det finns rutiner för att förebygga uppkomst och spridning av brand samt rutiner för utbildning och övning gällande brandskydd och utrymning.

2 Målgrupp

Utbildningen vänder sig till de som vill ha en praktisk kompetens för att kunna hantera sin verksamhets släckutrustning i ett skarpt läge.

3 Syfte

Syftet är att utbilda i praktiskt handhavande av släckutrustning, så att man kan agera korrekt i händelse av brand.

4 Definitioner

Norm- och certifieringskommitté:	SVEBRAs kommitté som tar beslut över SVEBRAs normer och certifieringar.
Släcksimulator:	En släcksimulator är ett digitalt träningsverktyg för att öva brandsläckning i en säker och kontrollerad miljö. Den simulerar olika brandscenarier och låter användaren träna på rätt släckmetod utan verklig eld eller rök. Släcksimulatorer kan vara släckskärmar eller baseras på AR (Augmented Reality) och VR (Virtual Reality) för att skapa realistiska och interaktiva övningar.
Släckutrustning:	Utrustning som används för att släcka eller begränsa brand i ett tidigt skede, exempelvis brandsläckare, brandposter och brandfiltar.

5 Referenser

AFS 2023:1	Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete
AFS 2023:12	Arbetsmiljöverkets föreskrift Utformning av arbetsplatser
SFS 2003:778	LSO, lagen om skydd mot olyckor
SRVFS 2004:3	Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete
SVEBRA 2011:1	Riktlinje för krav på grundläggande brandskyddsutbildning

6 Avgränsningar

Denna riktlinje hanterar inte de teoretiska avsnittet som återfinns i SVEBRAS riktlinjer SVEBRA 2011:1 Riktlinje för krav på grundläggande brandskyddsutbildning och SVEBRA 2026:1 Riktlinje för krav på digital och självstuderande grundläggande brandskyddsutbildning.

7 Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder.

8 Förkunskapskrav

För att kunna tillgodogöra sig utbildningen krävs språkförståelse för det språk som används i utbildningen. Inga andra förkunskapskrav finns.

9 Utbildningslängd och deltagare

Utbildningstiden ska anpassas utifrån innehållet i denna riktlinje samt antalet deltagare, för att säkerställa att alla moment genomförs med god kvalitet och att deltagarna ges tillräckliga förutsättningar att tillgodogöra sig kunskapen.

10 Utbildningsmål

Efter genomförd utbildning ska deltagaren ha övat praktiskt på att agera vid brand i den egna verksamheten samt fått kunskap och förståelse för att kunna använda tillgängliga släckutrustning på ett säkert och effektivt sätt.

11 Innehåll

Utbildningen ska genomföras på plats med instruktör. Utbildningens praktiska övningar bör i första hand genomföras som scenarioövningar i deltagarnas egna lokaler eller i en miljö som motsvarar verksamhetens riskbild.

Deltagaren ska efter utbildningen ha förståelse för följande moment:

Scenarioträning och agerande i verksamheten

- bedömning av situation och egen säkerhet
- bedömning av risker i miljön, exempelvis rök, gasflaskor, hinder och utrymningsvägar
- lokalisera släckutrustning och manuella larmknappar
- kommunikation och larmning under pågående händelse
- agerande ensam eller tillsammans med andra personer
- att alltid ha säker reträttväg bakom sig vid släckförsök
- hantera och placera släckutrustning på ett säkert sätt
- begränsa brandspridning i batterirelaterade bränder med brandfilt eller brandsläckare
- när släckinsats ska påbörjas respektive avbrytas
- begränsning av brand- och rökgasspridning (t ex stänga dörrar)

Scenarioövningar bör utgå från realistiska händelser, t ex:

- brand i förråd eller teknikrum
- brand bakom stängd dörr med säker öppning
- brand i hotellrum eller korridor
- köks- eller fettbrand
- brand i inredning, maskiner eller utrustning
- batterirelaterade bränder

Realistiska förhållanden, t ex:

- rökmaskin kan med fördel användas för att förstärka effekten och risker med rök
- samordning av övning kan ske med agerande vid larmlagring, utrymningslarm och utrymningsövning
- markörer, statister eller rollspel kan användas för ökad realism

Deltagaren ska få förståelse och öva praktiskt om minst följande:

Brandsläckare

- för- och nackdelar vid val av släckmedel för olika typer av bränder
- förstå syftet med plombering av en sprint samt hur den fungerar
- hur man agerar och angriper en brand på ett säkert sätt
- korrekt handgrepp och aktivering av olika modeller av brandsläckare
- ta ner brandsläckare från väggfäste eller skåp
- effektiv släckteknik för olika släckmedia

Genomförande

- bära brandsläckaren i handtaget
- dra ut sprinten enligt anvisning
- ta loss slangen från fästet
- fatta munstycket enligt anvisning
- rikta munstycket mot lågornas bas eller enligt anvisning
- trycka ner handtaget och påföra släckmedel minst 3 sekunder mot elden

Deltagaren ska även få förståelse och öva praktiskt när följande utrustning finns:

Brandfilt

Där brandfilt förekommer ska deltagaren få förståelse och öva praktiskt:

- hur man agerar och angriper en brand på ett säkert sätt
- korrekt handgrepp och släckteknik

Inomhusbrandpost

När inomhusbrandpost finns i verksamheten ska utbildningen innehålla:

- genomgång av funktion och öppning av skåp
- öppna vattenventil, utrullning av slang, och hantera munstycke/strålrör
- risker med slangdragning i utrymningsväg
- samverkan med övrig släckutrustning

Hjulburna släckaggregat

Där hjulburna aggregat förekommer ska deltagaren få:

- öva förflyttning och placering
- praktisk hantering av ventil och slang
- riskbedömning vid användning i inomhus/utomhus

Specialsläckare och verksamhetsanpassad utrustning

Utbildningen ska anpassas efter verksamhetens utrustning, exempelvis:

- Brandsläckare med vätska för brand i fett och matolja,
- Brandsläckare med koldioxid
- Kökssläcksystem
- Övriga släckutrustning som finns installerade hos kunden

12 Krav

Genomförandet ska ske på lämplig plats och en riskbedömning ska ske innan den praktiska släckövningen påbörjas.

Släcksimulator ska uppfylla följande:

- vara responsiv och svara realistiskt på hur släckmedlet påförs och känna av deltagarens agerande.
- vid felaktigt agerande ska släckeffekten utebli.
- släckmedlets egenskaper (positiva såväl som negativa) ska kunna upplevas.
- simulatören ska ge deltagaren ett verkligt intryck genom bland annat realistiskt ljud och tömningstid.
- fysisk brandsläckare, den brandsläckare som används vid simuleringen ska vara utformad med behållare, bärhandtag, säkring, avtryckare och slang med munstycke. Den ska i sitt utförande, fysiskt motsvara minst en 6 kg brandsläckare i vikt och tömningstid.

För övning ska följande uppfyllas:

Gasol-/eldningskaret ska minst ha storlek 0,5 m² och hela arean ska vara täckt av synliga flammor.

Krav på instruktör vid praktisk släckövning med eld:

- Kunna hantera den förstahjälpen utrustning som finns på plats.
- Förstahjälpen utrustning.
- Skyddsutrustning.
- Ömma kläder (ej lättantändliga kläder).
- Snabb möjlighet till larmning.

Krav på hållbarhet vid praktisk släckövning med eld

- Vid övning med vätskesläckare ska man i första hand använda brandsläckare med rent vatten vid släckövning.
- Vid övning med pulverläckare ska man i första hand använda brandsläckare med BC pulver vid släckövning. ABC pulver ger sekundärskador på ytor och elektronik samt är svårare att sanera än BC pulver.
- Brandsläckare med koldioxid är lämpligt att använda där deltagarna har brandsläckare med koldioxid på sin arbetsplats. Om koldioxid används så ska det informeras att den har kortare kastlängd till skillnad mot övriga brandsläckare.
- Vid val av bränsle ska ämnen med lägsta möjliga miljöpåverkan användas.
- Överblivet bränsle och annat avfall efter släckövningen ska samlas upp och avfallet ska hanteras enligt uppgifter på säkerhetsdatabladet.

Petroleumprodukter såsom diesel, bensin, E85 och andra fossila bränsleblandningar får inte användas vid praktisk släckövning. Använd aldrig brandsläckare med vätska som innehåller tensider då dessa tar med sig gifter ner till grundvattnet.

Krav på övning med brandfilt

Brandfilt ska ha en minsta storlek på 120 × 180 cm.